

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl. 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

Universitățile maghiare.

Majoritatea tinerimii universitare române se află de prezent la universitățile și academiile maghiare.

Prin legi și ordinațiuni, menite să slujiască orgoliului, parlamentul și guvernul rasei domnitoare au reușit să facă ca în mersul către apus al tinerimii române Budapesta să fie ultimul punct.

Numai cei-ce aleg cariere neinfluențate de stat și stările din el pot trece fără griji și veseli granițele, peste care găsim clasică țeară a universităților, în care noi mai ales am căutat cultura apuseană. Blonda Germanie, pe care azi și Francezii se decid să o imiteze în reformele ce vreau să aducă sistemului lor universitar, abia mai poate fi văzută pe scurt timp de studenții noștri ce rar o văd. Ungurii susțin că au făcut-o superfluă...

Și totuși, noi nu putem crede că în tinerimea română s'ar fi stins dorul de-a se răcori la izvoarele prime apusene, de-a sorbi duhul acelor regiuni, din care Românii mari bărbai au văzut întorcându-se în țeară; totuși nu credem, deși vedem că se împuținează numărul celor-ce merg pe-acolo.

Pentru-că ei trebuie să-l simtă acest dor, când împregiurul lor ved că lipsă de știință și ce lipsă de seriozitate stăpânește. Ungurii înșiși văd că-i rău de ei și noi să nu vedem?

Eată cum vorbește de pildă „*Buda-pester Tagblatt*“ dela 10 Iunie:

„Dar idealismul, care-i nedespărțit de cariera științifică și care trebuie să alcătuească miedu viații tineresti, dacă-i vorba ca ea să nu se usuce în simbre, nu poate să ignoreze faptul, că la universitatea din Budapesta nu se mai învață nimic, că instrucțiunea este cea mai mică grijă a profesorilor, că examenele și rigorosele sunt numai amăgiri și că tinerimea noastră, care părăsește universitatea cu marca oficială a culturii înalte, nu posedă une-oricini cel mai modest grad de cultură enciclopedică. „Este, durere, un fapt de netăgăduit, că universitatea noastră este în sigură decadență din casusa sistemului actual. Odată universitatea sēmēna cu un mândru templu al științei și azi ea seamănă cu un tîrg, unde cumpărăm proviantul științific necesar pentru viață și-apoi plecăm la drum. Singuratele ramuri sînt frumos sortate și toți se ocupă

numai de acele obiecte, a căror învățare este absolut necesară pentru obținerea diplomei. Tu ești iurist, amice! ce-ți pasă ție, de pildă, de filosofie? Zece luni de odihnă și două de lucru, asta-i lozinca modernă a studentului. Nu vom să ne ocupăm cu urmările rele, pe care o astfel de pricepere a studiului universitar le are pentru viața socială și națională“.

Așa zugrăvește o peană ungurească o universitate ungurească, căreia-i lipsește, zice el, puterea de a înfronți bine viața socială și națională a poporului. Și îndoeală nu poate fi, că mai bine se vor fi cunoscând ei pe sine, decât îi cunoaștem noi pe ei.

Noi avem să tragem concluziuni din stările, pe care și ei ni-le desvêlesc. Pentru-că și noi avem acolo tinerime, și noi avem o viață socială și națională, și noi trebuie să fim îngrijii când astfel de graiuri ne aduc aminte de atmosfera în care mulți ani fiii poporului român sînt chemați să trăiască, să lucre.

În puterea noastră nu ne stă să schimbăm acele stări. Noi putem cel mult să atragem atențiunea tinerimii noastre și a poporului nostru asupra defectelor, dela care nici noi nu putem spera urmări bune; noi putem să apelăm la bunul simț al tinerimii noastre și la zelul ei, arătând asupra stărilor științifice ce încep dincolo de Leitha și spunându-i în continuu că ea trebuie în hatrul seu și al nației să țină seamă de ce acolo se face, se cugetă, se scrie.

Tinerimea are să lucre și lucră. Dar o și mai serioasă stăruință trebuie să-i deie părinții cari pot și fondurile din cari se dau stipendii, pentru-ca ei să i-se deie și privilegiu de a studia și în Apus. Pentru-ca institutele noastre să fie asigurate prin îndeplinirea condițiilor puse de legi ungurești, o știm și nu uităm aceasta, era necesar, ca o serie de tineri să caute a obține calificatiunea dela universitățile maghiare. Dar personalul necesar la puținele noastre institute este aproape complet și pentru aceea este timpul să ne gândim la chestiunea aceasta: micșorându-se graba cu care oamenii trebuiau făcuți după chipul legilor maghiare, nu ar fi necesar ca lungind timpul de studii al celor-ce de aici înainte urmează aceeași cale, să le dăm privilegiu mai bogat de a vedea și centrele apusene de știință, de a se orienta acolo asupra terenului științific vest-european și de a

face legături vii cu el? Nu-i timpul ca însași tinerimea să ceară cu stăruință de a i-se da acest privilegiu?

Noi credem că da. Și credem că în acest chip s'ar repara tot ce poate rămâne defectuos și în tinerimea noastră din cauza defectelor acelor școli, la care trebuie, este silită să studieze.

Sperăm că asupra acestor idei ni-se va da doar privilegiu a reveni — din incidentul vre-unui fapt pozitiv întemplat în acest sens.

Ministrul Perczel Dezső a sosit la Pojon, unde i-s'a făcut o primire oficioasă. A fost salutat de primarul orașului și de vice-comitele. Ministrul li-a răspuns amănunțor asigurându-i, că idea reformei electorale se va realiza încă în proxima sesiune a dietei, fără-ca drepturile autonome să fie mult schimbate prin noua ordinațiune.

Chestiunea gimnasiului din Blaj.

Blaj, 4/16 Iunie 1895.

În luna Aprilie a fost aici fotografat Iosif Cato din Cluj, chemat fiind să fotografieze ca în toți anii, pe elevii clasei a VIII-a din gimnasiu cari sînt 34 la număr. Pe la mijlocul lunii Maiu fotografiile au fost gata. Elevii au ținut se de un tablou și profesorului lor de clasă, Ciriac Groze.

Atât pe acest tablou cât și pe celelalte fotografii, din indemnul și după insistențele elevilor au pus o deviză, care peste câteva zile fiind cunoscută de foile clujene, a provocat iritațiune în întreaga presa maghiară.

Făcându-se sgomot, directorul suprem din Cluj Kuncz Elek a ordonat o anchetă.

În urma mandatului directorului Iosif Hossu, ancheta au făcut-o profesorii Viciu și Deac. Ei au ascultat pe toți studenții de clasa a VIII-a și pe baza fasonării lor și-au înaintat raportul, concludend, că nu e cas de cercetare disciplinară contra elevilor, deoarece ei n'au comis nici o greșală punibilă, ci cel mult este la mijloc o nevinovată expresiune a sentimentelor tinerilor abiturienți.

Acestea s'au întemplat imediat după instalare.

Se vede însă, că directorul suprem Kuncz ori că n'a fost mulțumit cu rezultatul anchetei, ori că n'a făcut, la rîndul seu

decât arătare cel mult îngreunătoare pentru gimnasiu, pentru-că Mercuri a și sosit aici ordin, prin care ministrul de culte Wlassics suspendă pe timp nedeterminat examenul de maturitate, ordonând în același timp în contra profesorului de clasă Groze și a elevilor de clasa a VIII-a o nouă și severă anchetă, la care fiind vorba, după părerea ministrului, de delict politic de agitare — ministrul de justiție va fi și el reprezentat prin procurorul Csiki din Alba-Iulia.

De sine se înțelege, acest ordin a produs aici o mare surprindere, pentru-că după sorma anchetă, autoritățile școlare ale noastre au socotit incidentul încheiat.

Consistorul a și ținut ieri o ședință plenară, în care timp mai îndelungat a desbătut chestia și s'a sfătuit ce poziție să iee în fața situațiunii îngreunate prin ultima dispoziție a ministrului de culte.

Sosit aici numai seara, n'am putut încă afla toate amănuntele pentru a vedea un exact raport despre ședința consistorului.

Măne însă, Luni, voui căuta să întâlnească persoanele oficioase consistoriale și cât vom crede fo'ositor a se da în public, vă vom scrie.

Și până atunci vă pot raporta, că aici cei mai mulți cred, că consistorul, condus de I. P. S. Sa metropolitul Dr. Victor Mihali va face o remonstrațiune către ministrul de școli, arătându-i cum dînsul se îngerează în afacerile școlare până la grad ce legea nu permite. Îndoeabi va insista asupra acelei părți din ordinul ministerial, unde se amestecă la mijloc, într'o afacere curat școlară, și procurorul. Pentru-că dacă există motive de intervenție a procurorului, atunci acesta separat trebuie să înceapă acțiunea, ear nu la un loc și deodată cu autoritățile școlare.

Că autoritățile școlare maghiare și-au propus să facă Blajului cele mai păcătoase școli, probă este și purtarea inspectorului de școli Havas, care la examenul de calificatiune a preparanzilor ce s'a ținut Joi, Vineri și Sâmbătă s'a purtat cu atîta asprime față de candidați, încât din 42 de inși a trîntit pe 24 candidați, pe toți din limba maghiară.

Blaj, 5/17 Iunie 1895.

Ordinul ministrului. — Rezultatul anchetei. — Hotărîrea consistorului. — Elevii și profesorii. — Havas József. — Examenele. — Asociațiunea.

În corespondența mea trimisă cu trenul de noapte, v'am dat detaliile asupra chipului cum s'a provocat incidentul ce culminează în suspendarea examenului de maturi-

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oraă 6 cr. a treia-oraă 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măcelariilor nr. 21.

Se prenumără și la poste și la librării.

În România:

la dnul Carol Schulder în București, strada Labirint nr. 4.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

tate. Acum, după-ce am vorbit cu persoane normative în conducerea afacerilor școlare, pot să vă împărtășesc, că chestia nu este așa gravă, după-cum se părea la primul moment. Eată care mi-se pare momentul, ce atenează gravitatea: ministrul a trimis ordinul de suspendare înainte de a fi primit raportul directorului suprem Kuncz Elek din Cluj. E speranță, că după-ce va primi raportul directorului suprem și după-ce va ceti și remonstrarea consistorului de aici, se revină asupra ordinului dat și să-l revoace. Ordinul a fost anume trimis la 11 Iunie; tot atunci s'a expedit din Blaj și procesul verbal despre ancheta ce o făcuseră profesorii A. Deac și Al. Viciu, așa că în momentul când ministrul Wlassics a dat ordinul de suspendare, nimeni în minister și nici directorul suprem Kuncz nu puteau avea cunoștință de rezultatul anchetei; ci toți își închipuiau că se află în fața cine știe a ce delict politic. Că aceasta e părerea ministrului, rezultă și din faptul, că la ancheta ce a ordonat-o, a luat dispoziții să asiste și procurorul din Alba-Iulia.

Noua anchetă n'a început încă și poate că după remonstrarea consistorului, nici se va mai face.

În ședința sa de Sâmbătă, consistorul presidat de însași I. P. S. Sa metropolitul s'a ocupat mult de acest incident. S'a hotărît să se facă o remonstrare la ministru, căruî să-i spună următoarele: Să aibă încredere și să se mulțumească cu rezultatul anchetei deja făcute, pentru-că în adevăr, nu e vorba decât de o nevinovată expresie de sentiment tineresc: aceea devisa, care a provocat incidentul nu este pentru nimeni agresivă; o a doua anchetă, chiar procurorul de ar conduce-o, n'ar pute să descopere nici ea alte fapte punibile; ar fi o nedreptate pentru mulți elevi, cari cu nimic n'au contribuit la faptul fotografării și a textului devisei, (deoare-ce sînt 5 repetenți din anul trecut, cari de toată afacerea numai acum au aflat), dacă din cauza altor colegi ai lor, ar fi opriți să facă examen.

Consistorul cere deci ca ministrul să retragă ordinul, să se urmeze nainte cu examenul și singur liberarea certificatelor să se facă cu rezervă: numai după terminarea anchetei cu asistența procurorului.

Remonstrarea în două zile cel mult, va fi cunoscută ministrului, așa că pe Joi cel mult, acesta va fi pus în poziție de a se rosti contra ori pentru urmare șicanărilor, de care se vede nu-i dat nici Blajului să scape.

lui și își descopereau capetele, numai boii rumegau mai departe în bună pace, caii însă tresăreau și ridicau frumoasele capete când stăpânul le bătea în treacăt spatele rotunde. Șesul nostru e hambarul țerii, zise el pășind înainte și își perdea privirea peste sēmănturile întinse, atât de bine așezate, una lângă alta.

Doamna Piédeliu, nevasta sa, îi dăruise din mila lui Dumnezeu 9 copii, dintre cari 8 erau feciori. Și toți opt erau croiți unul ca unul după măsura tatălui lor, toți pui de uriași.

Voinică era și mama, ce e drept și pe lângă aceasta cea mai frumoasă femeie din giur. Cei opt frați Piédeliu, sdraveni și sburdalni ca niște tauri tineri, erau spaima și minunea satului întreg dar sclavi supuși ai tatălui lor.

Ei nu erau nimic mai mult de cât cei mai zeloși și cei mai de încredere dintre servitorii lui, fiecare dintre ei, își avea rîndul seu la toate ale economiei, erau pe rînd cu carile la drum, cu lucrătorii în câmp și acasă cu vitele. Dar mai frumos era să-i vezi împreună. Toți opt erau unul ca alful, cu mâncile cămeșilor răsfrînte, cu brațe venjoase ținend în mâni furci și ridicand căpițe de fân. Sau Dumineca, mergend tot opt în frunte cu tatăl lor la biserica din sat, dar chiar și acasă înșirați toți opt în giurul mesei mîncand cu poftă de lup și pipărându-și mîncarea cu ris și glume

(Va urma).

FOITA „TRIBUNEI“

Margot.

Novelă.

De

Alfred de Musset.

I.

(Urmare.)

Domnul Desprées, în calitatea sa de locutor din Marais, nu prea era, ce e drept, dintre cei cu nume răspândit, nici dintre iuți, totuși se puse el pe lucru și deja câteva zile în urmă, doamna Doradour avea o altă domnișoară de companie. După două luni și aceasta posedea întreaga ei prietenie, căci pe cât de bună pe atât de ușoratică era sērmana doamna Doradour. După trei luni apoi, fu silită să schimbe și pe aceasta, nu ca necredincioasă, dar ca neonestă.

Aceasta fu o nouă lovitură pentru d-na Doradour; dar ea își propuse de a mai face și a treia încercare, toată vecinătatea îi veni într'ajutor, ea publica chiar și prin jurnale, dar fără succes. Atunci își perdă curajul. O vedea mergend singură la biserică, spriginată de un toaig, căci ea își propusese acum cu seriozitate de a sfîrși restul zilelor singură, fără ajutor. Se silia cât putea să ascundă de lume sarcina anilor și a durerii ce o apăsa, dar picioarele i-se împleteau

singurătatea. Sănătatea ei slabă, se altera din ce în ce, ea căzu într'o tristă melancolie.

Doamna Doradour avea, ce e drept, un fiu, singurul ei copil, numit Gaston; dar el îmbrățisase de timpuriu cariera militară, și era în garnisoană. În urma nenorocirii ce o lovi, doamna Doradour scrisese lui Gaston, îi spusese întreg amarul, și îl rugă să-i vină într'ajutor; se o scoată din urtful în care a dat. Gaston iubia pe mamă-sa din toată inima, el își ceru imediat concediu, ceea-ce și primi, dar din nenorocire locul garnisoanei era chiar orașul Strassburg, unde erau femei atât de frumoșele, și Gaston avea și el pedecile lui în persoanele unor negustoresse de tutun, care îl țineau strîns în mrejiile lor. El încercă cu toată seriozitatea, ba le arătă în sfîrșit chiar și scrisoarea mamei sale, dar zadarnic, și din vorbă în vorbă Gaston se lăsa a fi sedus de ușurelele lui amice, și întârzia plecarea din zi în zi.

În acest timp doamna Doradour se bolnăvi foarte greu, la firea ei veselă, supărarea era un ce atât de nenatural, încât ea trebuia să se sfîrșească în boala care căzușe.

Medicii n'o mai înțelegeau nici ei. „Lăsați-mă, zicea doamna Doradour, vreau să mor și să mor singură, pentru-ce aș mai ține la restul unei vieți părăsitate azi, când m'au uitat toți pe care i-am iubit“.

În casa doamnei Doradour, domnia acum cea mai adâncă tristeță dar și cea mai mare disordine. Servitorii vîzund pe stăpâna lor greu bolnavă și cunoscend cuprinsul testamentului, se ocupă a negocia. Lezinate ei pînă atît

prav. Ursula! strigă acum doamna Doradour, unde ești, prea buna mea, să-mi alungi pe acești mișei.

Într'una din zile, când doamna Doradour se afla mai rău, ea se ridică deodată spriginindu-se pe cote, și ceru să i-se ridice perdelele; apoi își așeză ochelarii pe nas. În mână ținea o scrisoare pe care tocmai o primise și pe care o despătura cu multă luare aminte. În fruntea foilor albe, erau zugrăvite niște gravuri colorate, reprezentând templul amicitiei pe al căruî altar ardeau două inimii. Scrisoarea era scrisă mare, bine alineată, dar cu trăsături mari de condei; la finea fiecărei literă mare, era o felicitare de Anul-Nou, de următorul cuprins:

„Stimată doamnă și scumpă nașe!

„Fiind unica în casă la noi, care știe scrie, prind condeiul în mână spre a vă pofti în numele tuturor an bun și fericit. Mama, tata și frații mei încă vă poftesc. Am înțeles că sînteți bolnavă, rugăm pe Dumnezeu să vă conserve și el sigur ne va și asculta. Sînt cu mult respect și stimă a d-voastre prea plecată fină

Marqueritta Piédeliu.

Doamna Doradour, după-ce ceti puse scrisoarea sub capătăiu și trimise imediat după M. Desprées; căruî îi dicta fără amlanare răspunsul.

Dintre căseni nu afla nime nimic, dar din ziua în care fu expedit acel răspuns bolnava se liniști și începă să meargă spre mai bine. Si câteva zile în urmă doamna Doradoură deplin sănătoasă și veselă ca

Examenul de maturitate s'a început, conform regulamentului în vigoare, la 16 Maiu. Au fost 34 candidați: 29 octavani din anul acesta (căci din 34 câți au fost în clasa VIII., 4 au căzut la examenul de clasă, ear' 1 s'a retras) și 5 rămași din anul trecut. Examenul, în scris, a început cu limba română, urmându-se apoi cu cea maghiară, latină, germană, elină și matematica. La 1 Iunie toate tesele au fost trimise la Cluj, directorului suprem, dimpreună cu opinia profesorilor de specialitate. Cuvântul în urmă nu s'a dat asupra acestor tuse, căci ultimul cuvânt îl au comisarul ministerial și directorul suprem.

Bărbați competenți și conducători în ale treburilor școlare speră ca incidentul să se poată aplană fără urmări rele. Îndeosebi se pune multă speranță în cumințenia și autoritatea I. P. S. Sale domnului metropolit, care — dimpreună cu zelul său secretar — lucrează cu multă stăruință pentru aplanarea cât mai repede și mai norocoasă a incidentului.

La interogator, studenții s'au declarat toți solidari, deși era mai comod și mai practic dacă afacerea s'ar fi pus în sarcina unuia ori doi dintre ei, căci nu toți și la fel au contribuit la stabilirea aceluia text.

Se mai spune, că dl director Hossu este gata să demisioneze și d-sa, dacă prin aceasta se va înlesni cu atât mai repede aplanarea incidentului.

Actualmente sînt la gimnasiu 16 profesori de studii ordinare și 5 profesori de studii extraordinare. Cei mai mulți dintre ei sînt bărbați în cea mai frumoasă etate, toți cu cunoștințe vaste și experiențe câștigate în decurs de mai mulți ani, toți tîn cu sfințenie la așezămintele culturale, unde lucrează cu atîtă devotament.

(Havas József). Ce sistem de prigonire vrea să inaugureze regimul maghiar contra așezămintelor noastre culturale, mai bine se poate judeca din atitudinea pe care a avut-o inspectorul școlar Havas la examenul de calificare a pedagogilor și învățătorilor. Deja la înscris a respins pe 13 dintre candidați. Și nu pentru cine știe ce greșeli mari, ci pentru-că în loc de 6 au pus 7, ori că au omis să dubleze ici-colo pe 4, greșeli pe cari — cum foarte bine a observat dl director Munteanu, le fac chiar și cei din ministerul școalelor, ceea-ce d-sa nu odată a observat în actele oficiale ministeriale ce primește. Și cîtă șicanare: trei zile numai limba maghiară, întrebându-i ungurește pe candidați nu numai din limba maghiară, dar cerându-le răspunsuri ungurești din istorie, geografie și alte.

Nici nu e mirare, că așa a făcut. Doar' nu de geaba acest inspector a învîțat în școala „patriotică” a lui Bánffy-pașa, în comitatul căruia (Bistrița-Năsăud) s'a purtat cu atîtă dușmănie față de școalele române și săsești, că însuși ministrul a văzut că nu e bine să-l mai țină acolo, ci l'a permutat acum trei ani, în comitatul Albea-inferioare. Până acum nu și-a arătat colții față de școlile din Blaj. Acum se pare însă că vrea să câștige merite patriotice, pentru a ajunge în minister vr'un consilier la oare-care secție. La examenul de calificare, unde și-a început „debutul patriotic”, a încreștat să facă chiar politică, exprimându-și indignarea, că cu ocazia instalării nu s'au arborat steaguri ungurești. Dl canonic G. Pop, președintele comisiei de examinare și dl Negruț, profesor de limba maghiară, în adevăr au avut o strașnică luptă de purtat cu acest archi-șovinist (care odată s'a numit Iosef Berger sin Riffke) reprezentant al „ideii de stat”. Chiar și înfașoșarea lui este cât se poate de antipatică. Are o față pocită, roșie, orb de-un ochi, încât face un semicerc — ca lupul — pentru a observa ce nu-i în fața lui; e scurt de vedere și se pricepe la pedagogie ca „csizmadia a politikához”. La examenul de Vineri a zis de pildă că „soba e parte constituantă a școalei” și căte alte lucruri boacăne.

Ear' în privința isovorului, de unde și ia informațiunile asupra Blajului, e destul să amintesc, că locuiește și e bun „pajtas” cu notarul public de aici Nánassy, care cu toate-că trăiește depe spinarea Românilor, ne detestază pe toți și vara trecută a alarmat pe cei dela putere, încât au trimis miliție asupra Blăjenilor.

Prin astfel de cărpaci pedagogici și politici vrea guvernul din ajunul milleniului să aprindă lumina în Orient! Un individ ca acesta (care nici măcar nu se știe prezenta în societate: umbilă îmbrăcat caraghios, cu pantaloni mai scurți ca gigerlii și în ghetă cu călcăiu înalt, — ear' în vizită la I. P. S. Sa Metropolitul s'a dus plin de noroiu) vrea să reprezente între Români cultura maghiară și puterea statului.

În adevăr se și potrivește... Cum e Turcul, și pistolul.

(Examenele). Ieri, Duminecă, au început examenele școlare. S'au început anume cu muzica instrumentală și vocală a elevilor gimnaziali, cari sînt 523 la număr. Profesor de muzică este dl Jacob Murășianu. A asistat nu numai întreg publicul din Blaj, dar foarte mulți și din giur, așa că vasta sală de gimnastică a fost literalmente plină. I. P. S. Sa metropolitul Dr. V. Mihali de asemenea a onorat cu prezența Sa producțiunea elevilor. Partea cea mai reușită a fost fără îndoială cântarea studentului Virgil Pop (Cluj), care mănuește admirabil violina. În piesa „Senin și furtună” de Porumbescu a cântat solo elevul de cl. VI. N. Aron. Ear' elevii Negruț (cl. IV.) și Negrea (cl. IV.) au executat un duett pe violină, acompaniați fiind de dl I. Murășianu. Au fost pe drept aplaudați.

Publicul însă, mai ales cei-ce pricep muzica, s'ar aștepta la coruri mai complete și să vadă și partea teoretică scoasă mai în relief, ear' nu lăsați ca unii să cânte după-uzite, fără a înțelege mult din note. Între atîția elevi, se găsesc de sigur voci, cari bine cultivate, pot produce mai mare efect.

Azi și mâine este prelegere încă, ear' Mercuri se va ține examenul de gimnastică, care în fiecare an a reușit perfect, deoarece dl Prodan este un abil profesor de gimnastică.

(„Asociațiunea”). Ieri, Duminecă, comitetul despărțământului de aici al „Asociațiunii transilvane” a ținut adunare sub prezidenția dlui Gherman, profesor și fiind secretar A. C. Domșa.

A hotărît ca adunarea generală a „Asociațiunii”, ca în toți anii, și de astădată să fie convocată aici pe ziua de 15/27 August, pe când se vor face toate preparativele, ceea-ce se va notifica comitetului central din Sibiu. Ear' adunarea despărțământului se va convoca pe ziua de 14 Iulie în Cergăul-mic.

(Alte știri). Aripa dreaptă a gimnasiunii, a cărei început s'a făcut cu banii colectați, este gata. Are 8 săli mari, spațioase și cu începutul anului școlar ce vine, se va și inaugura. Este o clădire monumentală. A costat până acum 44.000 fl. Suterana, foarte mare și sănătoasă, va servi ca locuință personalului de serviciu.

— Zilele acestea a sosit aici ordinul prin care ministrul disolvă Casina-Română, care s'a reînțemeiat pe baza statutelor aprobate deja într'un rînd de guvern. Acum se cere ca statutele să fie înaintate spre aprobare încă odată.

Se crede că întreaga afacere este rezultatul uneltirii solgăbirului, care ca ori-și-ce „patriot” bun, consideră primejdioasă ori-ce reuniune românească.

Procesul Memorandului.

O apreciere juridică.

(Urmare).

Să observăm înainte de toate, că votarea paragrafilor 171 și 173 ca și cea a capitolului VI. întreg din codul penal, a fost precedată în camera maghiară de desbateri furtivoase. În special §. 173 a fost retrimis comisiei de redacțiune, care a trebuit să introducă anumite modificări; o preocupare constantă se releva de la tot momentul în desbateri: este temerea de înțelesul aplicării acestui faimos paragraf. Într'adevăr o asemenea dispozițiune (și procesul Memorandului este exemplul cel mai strălucit și cel mai trist) putea deveni, în mâinile unui guvern fără scrupul, o armă redutabilă și omoritoare pentru libera discuțiune. Starea de lucruri precară, care împiedică pe istoric de a studia trecutul, care interzice filosofului de a scruta viitorul, care condamnă spiritul de analiză și de critică la tăcere, care încetușează judecarea, această stare de servitute intelectuală și morală nu era fără precedente: istoria putea să servească de învățătură la toți. În Roma crima de lesa Maiestate era pedepsită într'un mod exemplar¹⁾; despotismul făcuse din aceasta o armă teribilă: „toate acțiunile deveniră îndată crime de lesa Maiestate: scrierile, cuvintele, tăcerea chiar, cugetarea era pedepsită ca crimă: eadem severitate voluntatem sceleris qua effectum puniri jura voluerunt²⁾. Legislațiunile conservaseră multă vreme în arsenalul lor de combatere aceste principii tiranice; națiunile cari respectă libertatea însă, au sfîrșit prin a elimina din legile lor ori-ce dispozițiune permîtînd persecuțiuni nejustificate și procese de tendențe. În Franția mai cu seamă „legea din 29 Iulie 1881 a înlăturat absolut toate delictetele arbitrar, care nu erau

decât reminiscențe din legislațiunile vechi ră-tăcite în legislațiunea modernă³⁾. Și în ciuda evenimentelor nenorocite din acești din urmă ani și a crimei odioase comisă asupra persoanei șefului statului francez, reviziunile cari modifică⁴⁾ în 12 Decemvrie 1893 și 28 Iulie 1894, legea din 1881, nu atinseră întru nimic principiul exclusiunii proceselor de tendențe. Adevărat că se vorbește încă în aceste legi de provocări; dar după-cum observă dl Barbier, „aceste provocări, pentru a fi punibile trebuie să fie directe; și pentru-ca o provocare, când ea nu este urmată de efect, să aibă acest caracter, trebuie ca, prin spiritul și prin terminii sei, să excite formal a comite una din crimele sau delictetele prevăzute de lege. Dacă ea nu conține un apel la forță sau la violență, o instigațiune destul de clară spre a comite faptul material constitutiv al crimei sau al delictului, provocarea ori-cât de periculoasă ar putea să fie, nu poate fi considerată ca o provocare directă și din momentul acela scapă de ori-ce represiune”. Și aceasta e foarte just; căci după-cum zice un eminent criminalist, „o lege de presă nu trebuie să atingă expresiunea chiar a cugetării, care ar constitui cel mult o depărtare dela doctrină și dela opiniune⁵⁾. Aceasta arătată, să ne întoarcem la codul penal unguresc. Se urmărește în virtutea §. 171. Oare ce zice acest paragraf? El zice că: „Ori-cine prin... răspândirea în public de imprimate, de scrieri provoacă direct... va fi pedepsit...”. În cazul nostru actul de acuză explică astfel baza urmăririi: „Ori-cine prin răspândirea de scrieri provoacă direct la comiterea crimelor sau delictelor prevăzute de §. 173... va fi pedepsit... etc.” După-cum vedem, elementul prim pe care acuză este ținută a-l stabili, este deci provocarea directă: căci §. 173 nu pedepsește delictetele pe cari le prevede decât atunci, când aceste delictete sînt comise „în chipul enunțat la §. 171”, adică prin scrieri sau imprimate cari provoacă direct la delictul din lege. Că ce înseamnă o provocare directă, am văzut numai acum în comentarul precedent al legii franceze: este acea provocare, care prin spiritul și prin terminii sei excită formal la comiterea unui delict; este aceea, care conține un apel la forță sau la violență, o instigațiune destul de clară spre a comite faptul material constitutiv al delictului. Să recitim după asta pasagele incriminate din Memorand și vom constata, că nu se găsește în el nici umbră de provocare, nu numai directă, dar' nici indirectă. Astfel se face, că urmărirea este lipsită de prima basă: mijlocul pe care-l prevede legea și prin care faptul punibil trebuie să se producă; vehiculul — dacă ne e permis să întrebăm în acest cuvînt — care trebuia să conțină delictul nu există.

Să nu ne mai ocupăm cu §. 171; să presupunem, că această condițiune a provocării directe este îndeplinită. Rămâne să descoperim în Memorand condițiunile chiar ale delictului la care se referă provocarea directă; rămâne a găsi ceea-ce §. 173 exige și ceea-ce actul de acuză pretinde a vedea în el, adică „atacul forței obligatoare a legii”.

(Va urma.)

Revista politică.

(La criza din Cisleithania). Ziarului de căpetenie ceh-bătrîn „Hlas Národa” i-se scrie de către corespondentul seu din Viena:

„Întrebând pe unul din cei mai de frunte deputați, dacă contele Hohenwarth va ceda în afacerea Cilli, mi-a răspuns următoarele: Clubul nostru nu poate ceda și nu va ceda. Partidul nostru a făcut stîngei ultima propunere, pe care însă ea a respins-o. Deoarece stînga ea însăși nu ne face nici o propunere, am întrerupt ori-ce negocierie. Din actuala situație nu e altă ieșire decât descompunerea coaliției... În parlamentul actual nu se va mai începe discuția asupra bugetului anului curent, ci probabil bugetul din anul trecut va fi aplicat printr'un rescript împărătesc, ear' parlamentul o va încuviința maitârziu”.

Ziarul ceh-tinăr „Národní Listy”, propune ca Slovenii să-și înființeze gimnasiul în

¹⁾ Garraud: Droit pénal français 1891, t. IV. p. 126. Astfel „nici un delict de excitare la ură și la batjocura guvernului (decretul din 11 August 1848 art. 4); nici un delict consistînd în a turbura pacea publică, în a excita disprețul sau ura cetățenilor unui contra altora. (Decretul din 17 Maiu 1819 art. 7); nici un delict de atac în morala publică ori religioasă (legea din 17 Maiu 1819 art. 8); nici un delict de atac la constituțiune, la principul suveranității poporului...” (Garraud, op. cit. t. IV. p. 142).

²⁾ V. asupra acestor modificări această revistă t. I. (1894) p. 539 și urm. în „Revue du droit public et de la science politique en France et à l'étranger” t. I. (1894) pag. 88 și urm.

³⁾ Garraud, op. citat, t. VI. p. 139.

Cilli pe propriile lor spese, făcînd colectă, precum au făcut-o Cehii în anul 1868, în asemenea împrejurări, înființînd un gimnasiu ceh în orașul Budeiovițe (Budweis), pe atunci încă cu totul nemțit, astăzi însă peste jumătate în mîna Cehilor. Dacă spre scopul amintit, Slovenii se vor adresa la Asociațiunea cehă pentru înființarea școalelor, zisă „Matija školská”, aceasta de sigur nu se va da înlături.

„Ndr. Listy” și provoacă îndată publicul ceh să facă colecte, ceea-ce s'a și început imediat printr'o companie, care se adună în fiecare zi la masa unui restaurant din expoziția etnografică. Chefuind au strîns prima contribuție de 20 fl.

(Românii macedoneni). Din Sofia se anunță, că în satul macedonean Crusoeva s'a întîmplat o incendierare între Români și Turci din cauza unei fete române. Turcii au omorît pe fata și pe cei doi frați ai ei. În lupta ce se încinsese 4 gendarmi au fost împușcați.

Din Bucovina.

De sub Dealul-Teținei, 30 Maiu 1895.

(Alegeriile din Ostrița. — „Concordia”. — Cum ar trebui să fie organizația. — Noul metropolit. — Încețarea nepotismului. — Letargia consistorială. — „Gazeta Bucovinei”).

Nu știu de mai există vre-o firmătură de pămînt, unde să se fi înscris indiferentismul așa de cumplit, ca la noi Românii din Bucovina. Nu troce o zi la mijloc, în care se primim recente știri despre incurabilul fenomen.

Până când va mai dura? Cerescul știe. Cufundați în gânduri asupra situației noastre, nu arare-ori ni-s'a năzărit înspăimîntătorul: „Nu-i mult și perim!”

Și într'adevăr, stînd lucrul astfel, nu putem alta aștepta.

O ultimă încercare desperată ni-ar pute încă scăpa, dar' ubi sunt, qui salutem Romanis...?

Teribilă letargie!

În 14 Maiu a. c. a avut loc alegerea comitetului comunal în Ostrița, comună din ținutul Cernăuților. Mai multe corespondențe ne informează pe deplin. §. 17 al regulamentului de alegere comunală, a fost călcat în picioare. Între alegători aici un simț de organizație, așa că 57 de votanți au votat pentru 41 de deputați și 33 de substituiți, „Concordia” odihnia și de astă-dată pe cuptor, precum observase gazeta „Deșteptarea” la altă alegere. E încă de mulțumit sorții, dacă rezultatul alegerii nu este așa de rău, cum putea să fie.

Societatea politică „Concordia” există așa zis numai cu numele. Folosindu-se de drepturile, cari le posedă, societatea „Concordia” în prima linie ar pute ajuta neamului seu. În prezent însă e vai de ea. Și vai de noi! Ședințe nu se mai țin, doar' când e vorba de alegerea comitetului. În sinul ei nici o organizație.

Cu totul altfel s'ar desvolta activitatea acestei societăți, când ea ar avea membri, oameni de încredere prin toate districtele. Bărbații acestia de încredere se înființeze societăți politice în fiecare oraș și se fie totodată membri ai „Concordiei”. Lipsa de societăți politice române prin districte s'a simțit mai mult de cînd ori-cînd la alegerea comunală din Vama în ținutul Câmpulungului, care a avut loc în zilele ultime și la care din 24 de membri în comitet numai jumătate sînt Români.

Of! Of! Unde o să ajungem?

Rămâne deci ca „Concordia” să îngrijască cât de grabă de o nouă organizație și să o dirigieze în mod corăspunzător, deoarece știe prea bine însemnătatea alegerilor comunale.

Cine va fi metropolit în archidieceasa Bucovinei? Eată o chestiune, care preocupă aproape întreaga jurnalistică austriacă. Nu așa de preocupată sînt în această privință Românii bucovineni.

Îți vine a crede, că ei și această chestiune o lasă în voea întîmplării, pe când de altă parte Rutenii lucră în sudoarea feței, ca să-și aducă apa pe moara lor!

Un bărbat distins, demn în toată puterea cuvîntului de sceptrul archidieceșan e numai I. P. S. Sa archimandritul V. de Repta profesorul dela facultatea teologică din Cernăuți. El este persoana care întrunește simpatia întregii populațiuni, el este bărbatul rar, care e imparțial, el este preotul adevărat. Venind el pe scaunul metropolitan, i-s'ar stînge lumina nepotismului, care așa de mult își joacă caprițiurile sale.

Este deci și în interesul clerului că numai acest bărbat să iee în mîinile sale cărna archidieceșei.

Depinde deci și dela preoție ca să lucre cu toate forțele pentru venirea distanțării bărbat, în scaunul archiepiscopesc.

Consistorul actual împarte mereu parole din fondul religioson pentru casarm, prefe-turi etc. Dar' pentru promovarea intereselor ortodoxiei n'are nici habar. Studenții steini dela universitate sînt spriginiți din toate părțile, dar' cei ortodoci trebuie să rămîn în urmă din cauza miseriei predominante.

Din isvor autentic se știe că contele de a făcut consistorului propunerea, deja în anul trecut, că să se dea din fondul religioson 10 burse pentru studenții ortodoci, consistorul însă — tace și acum.

Oare nu vede el, cum sînt spriginiți studenții străini? Oare și-a pierdut inima pe înaintarea copiilor proprii?

„Gazeta Bucovinei”, fala noastră de oare-cînd, se cufundă azi din ce în ce mai tare în abusul decăderii. Nu mai încapă nici o îndoială, că bărbații noștri, cei deopotrivă cauzei cu sinceritate vor trebui să stăruie cu tot dinadinsul pentru o schimbare radicală.

Până când vom mai plăti banii noștri albi, pentru negrul ziăr și ale lui mînjituri fără rost?

Până când va mai redigia o nenorocită figură literară?

Ședința proximă a „Concordiei”, credem, că va avea afacerea gazetei ca primul punct la ordinea zilei. Andreiu Plebea.

Corespondența din Budapesta.

Budapesta, 15 Iunie n.

Desbinarea stîngei extreme. — Kossuth-Eötvös. — Ugroniștii și presa lor. — Socialiștii. — Anticlericalismul jidovesc. — Catolicii. — „Petrul Maior”.

Stînga extremă a opoziției maghiare se află în desoluțiune perfectă. E curios, că desoluția chiar atunci vine să nimească acest partid, când membrii lui sînt mai numeroși ca ori-cînd dela înființarea partidului. Nu când n'au fost ei așa de mulți, ca acum. Sînt 104, și din fiecare alegere es mai mult. Causale desoluțiunii acesteia sînt multe. Începînd dela 1891 s'a putut vedea deja, că politica religioasă a guvernului are să stîngă în două partidul independentist. Eötvös a trebuit să meargă cu guvernul, ear' Polónyi și Ugron cu veletățile lor creștine au trebuit să se despartă de guvernamentalii kossuthiști. Guvernului-Wekerle, care a vrut să facă presiune morală în Viena cu proiectele bisericești, desmembrarea aceasta a independentiștilor i'a sosit la apropos, în cea mai potrivită vreme. Guvernamentalii se și lăudau între nous, că eată, lui Wekerle i'a succedat să-i împartă pe kossuthiști așa, încât mai e cu puțință ca această parte a opozițiunii să se mai reculegă. Trebuie să mai avem în vedere și aceea, că Maghiarii nicănd n'au considerat transacțiunea dela 1868 de o basă solidă, ci cei mai mulți sînt de convingere, că stările de azi trebuie să se schimbe cu încetul și scopul lor deocamdat este să-și asigure hegemonia maghiară și înăvțirea lor prin industrie și comerț.

Astfel, după-ce poporul maghiar s'a înțarît mai bine decât dela 1825 până la 1848 au să înceapă din nou lupta pentru independența totală. De aici ne putem explica cochetarea cea neconținută a guvernului Ungariei cu kossuthiștii, și de aici „urmează prigonirile naționalităților nemaghiare ale Ungariei.

E minunea minunilor, că această duplicitate a guvernelor, această federațiune tainică a celor dela putere cu cei din stînga extremă, mai bine se vede din Viena...

Erau însă din stînga extremă mulți în frunte cu Ugroa, cari plini de antisemitism au protestat în contra guvernamentalismului lui Eötvös și astfel s'a desbinat partidul cel mai primejdios pentru pacea externă și internă a monarhiei întregi...

Pășirea lui Kossuth nr. II. pe scena politică a lămurit situațiunea. Kossuth, punînd la o parte tradițiunile tatălui seu, ocupă din mila guvernului deoată trei posturi mari cu venituri groase. El merge mîna în mîna cu Eötvös, al cărui fiu (care abia acum și-a terminat studiile) îndată a obținut dela guvern o concesiune de a zidi o cale ferată vicinală. Aceste servicii ale guvernului sînt respălitte apoi cu ținuta fracțiunii Kossuth-Eötvös a partidului 48-ist.

Ușor se poate constata, că aici nu mai e vorbă de principii și de convingere, ci numai de interese.

Ugron cu puținii sei credincioși e idealist și ia politica în serios. El e consecvent în politica sa înpintenată și chimerică. În foile lor însă nici ugroniștii nu sînt mai buni și leali ca kossuthiștii. De altfel întreagă presa maghiară nu este altceva decât o operațiune de geșeft, făcută pe socoteala ignoranței cetitorilor din provincie. Cei-ce cunosc oamenii

cei mici de aici, și interesele și planurile lor, își formează o altă judecată despre oameni și relațiuni, decât cel-ce în provincie cetește numai foi, și numai atâta știe din politică, cât îi mănșească zărele din capitală.

E foarte cu greu să rabzi abuzurile de natura aceasta ale presei maghiare. Moralul e călcat în picioare în viața publică de azi a Ungariei. Guvernul e al silei și al forței brutale, prin urmare presa lui nu poate fi decât a minciunii și a prefacerii.

Nu e mirare deci, că socialiștii se organizează. Un sistem de domnie ca și cea de azi, împinge pe toți politicianii, fie de orice nuanță, la o organizare compactă. Socialiștii fiind cei mai flămânzi, nu la putere, ci la — mănecare, se organizează. Greva postarilor și a minerilor din Reșița nu sînt niște aparițiuni izolate, ci o mișcare, premeditată și de aici dirijată.

Ca să nu fie însă singuri socialiștii, Jidaniul vor să înființeze aici un partid anticlerical. Se svonește, că „Haas & Deutsch“ și alții planează a întindea o foșie anticlericală, ateistă, — „liberală“ cu un cuvânt Vom avea dară un profet mincinos, nou la apariție, vechi la înșelăciune.

Toți se organizează, numai partidul apionist nu se poate organiza. Șovinismul cu care Apponyi acum ar dori să-l cucerească pe Maghiari, nu mai are multă trecere. Fiecare proces al Românilor ajută ceva la decadența șovinismului, căci în urma „statului“ nu rămâne nimica în contra Românilor, decât forța, și acum nici Ungurii nu mai cred în durabilitatea — forței. Cu Apponyi nu mai poate nime să stea de vorbă. Șovinismul a orbit cu totul pe acest politicien.

Partidul catolic e acum ciuma de care turbă presa maghiară. Nici un partid nu-i înaintea lor așa de urgisit ca și acesta. Nu numai pentru-că catolicii voesc să se șteargă legile religioase, ci pentru-că se luptă în contra capitalismului și a șovinismului iudovesc. Din acest motiv i-s-a pus guvernul în calea redactorului dela „Magyar Allam“, Dr. Szemnecz Emil. El a cerut dela M. Sa Monarchul grațierea sa și M. Sa a și prevăzut recursul lui cu marea semnătură, ce e semn al îndrumării pentru guvern, că să dea răspuns favorabil. A intervenit apoi judecata juriului militar, ce n'a văzut necesitatea de a procedea în contra lui Szemnecz. Aceasta a fost mai mult, decât a putut suferi guvernul. Ministrul a nimicit sentența juriului și a ordonat nouă cenzură, ar Szemnecz nu va scăpa de Seghedin sau de Vaț.

E foarte caracteristic însă pentru situația catolicilor, că pe lângă toată influența lor nu ot face absolut — nimic.

Studentii români s'au depărtat mai toți. Abia au rămas câțiva pe aici. Societatea „Petru-Maior“ a și edat deja raportul, care e cât se poate de exact și bine compus. Dl Valeriu Suciu a făcut mult, că stările financiare ale societății sînt regulate cât se poate de bine. Ar trebui însă, că atât tineretul, cât și publicul român să se intereseze mai mult de societatea aceasta atât de prețioasă, pentru desvoltarea și progresul nostru cultural-național.

Riscogel.

CRONICĂ

Sibiu, 18 Iunie n.

Deamă de laudă e rezoluțiunea ce a luat despărțământul Blaj al „Asociațiunii“ în ședința sa din 16 Iunie n., relativ la care ni-se scriu următoarele: „Ne luăm voe a atrage atențiunea stim. dame, asupra premiului de 40 coroane în aur, care se va decerne cu ocaziunea adunării generale, ce „Asociațiunea transilvană“ va ține anul acesta în Blaj, acelei doamne sau domnișoare, care se va prezenta în cel mai curat, mai original și mai frumos costum național românesc din Transilvania. Dela subcomitetul despărțământului XI al „Asociațiunii transilvane“. Blaj, 16 Iunie 1895. Ioan German, director; Aurel C. Domșa, secretar.

*

Exame. La sfîrșitul unei trecute deja s'au ținut și examenele la școala poporală superioară de băieți și fetițe din Poiana-Sibiului. Examenul sau mai bine, s'arbitrarea examenelor, a durat trei zile, și ca în totdeauna, așa și de astă-dată, a fost condus cu mult tact de dl protopop Ioan Droc. Asupra rezultatului fiecărui examen, se pronunța o conferință critică prezidată de dl protopop, și la care asista întreg corpul învățătoresc din Poiana, comisarii denumiți, precum și alți 3—6 învățători, pe cari interesul de progres i-a adus din depărtări mari. Resultatul final ce s'a însemnat din partea dui protopop, ca inspector districtual de școale, în cronicile școlare a fost: pentru directorul școalelor Emanuel Beșă: distins; pentru d-șoarele învățătoare Eugenia Greavu și Eugenia Ioanovici: foarte multumitor; pentru învățătorul Ilie Georgescu: deplin multumitor; pentru parochul-învățător Ilie Dobrota: multumitor, și în fine pentru diacnul-învățător Aron Șerb: suficient. În ultima zi a examenelor, fiind Duminecă, părintele protopop însoțit de frații Dobrota a oficiat serviciul divin în biserica cea mare din Vadu. Când

tările liturgice au fost executate cu multă precizie și artă din partea unui cor compus din învățători și învățătoare. Poporul a rămas încântat. În predică, părintele protopop a vorbit despre însemnătatea școalelor. De însemnat este, că în decurs de 10 ani bravii Poienari au ridicat posturile învățătorești dela trei la șese, ear' ca ceva foarte satisfăcător pentru vechii învățători este: că numărul elevilor încă s'a duplicat. Așa în anul școlar 1885/86 numărul elevilor înscriși era circa 250, ear' în anul școlar 1894/95 numărul elevilor înscriși s'a ridicat la frumoasa cifră de 511, dintre cari cu distincție au eșit 90.

„Omul“.

— Din Nădaș ni-se scrie: Onorată Redacțiune! Vă aducem cu mare plăcere la cunoștință, că în comuna noastră Nădaș, comitatul Aradului, s'a ținut examenul în 10 Iunie n. și spre lauda ambilor învățători, examenul a succedat foarte bine. Prima-oră s'a ținut examenul cu școlarii dui învățător Mihail Voluntir, apoi cu școlarii dui învățător Blaj T. Neagu. Dl inspector Axiemie Chirilă a mulțumit ambilor învățători pentru sporul ce l-au făcut.

*

Crimă din gelosie. Vasile Hiliagă din Daia-rom., servitor la primarul de acolo, aflând că ortacul seu Petru Anghel, din Ciugudu-de-Murș servitor la același primar, trăiește în relațiuni neierțate cu nevastă-sa, s'a dus în noaptea de 13 Iunie n. la patul unde dormia Vasile Anghel și i-a dat o lovitură cu tăișul săcurii în cap, încât la moment i-l'a despicat. Nu s'a mulțumit numai cu atăta. S'a apucat și l'a bătut pe mortul atăta, până s'a ostenit, apoi trăindu-l de picioare, l'a aruncat înaintea porți, unde venind nește căni, i-au rupt fața și grumazii. Ucigașul s'a înșinuat apoi singur la primarul, care imediat l'a deținut.

*

Ghiață. Tot din Daia-română ni-se vestește, că în 28 Maiu, s'a descărcat pe comună o ghiață de mărimea ouălor de găscă, omorînd oi, porci, găște etc. și stricînd țiglele de pe coperiș și varul de pe pereți. Ear' în 24 Maiu, fiind vreme grea, fulgerul a lovit doi băiețandri de câte 17 ani care pășteau oile. Unul a murit la moment, ear' celalalt s'a înșănătoșat după 3 zile, în care timp nu a putut vorbi de loc.

*

Pensionarea consilierului ministerial Jekelfalussy. În foaia oficioasă de Duminecă, s'a publicat conferirea titlului și caracterului unui secretar de stat consilierului ministerial Jekelfalussy, din incidentul pensionării acestuia.

Din public.)*

Convocare.

„Reuniunea învățătorilor români gr.-or. din despărțământul Făgărașului va ține a doua adunare generală din estan Duminecă în 18 Iunie st. v. a. c. în opidul Făgăraș, la care se conchiamă toți membrii și se invită a participa toți binevoitorii acestei corporațiuni. Epitropiile parohiale și școlare sînt îndatorate a prevedea pe învățători cu diurne de 1 fl. și pașaul de călătorie.

Programa:

1. La orele 8 a. m. serviciu d-zeesc în biserică.
2. Participarea în corpore la examenul școalei române din loc.
3. Deschiderea ședinței.
4. Conferință didactică asupra examenului.
5. „România“ prelegere practică de I. Ciungara.
6. „Fasolea“, prelegere practică de V. Bărbat.
7. „Pilda sîmătorului“, prelegere practică de D. Chiujea.
8. „Triumful“, prelegere practică de M. Musat.
9. Fenomenele naturale: aborii, norii, ploaia, zăpada, roua și bruma, prelegere practică de N. Roșca.
10. „Balcanul și Carpatul“, declamațiune de N. Ludu.
11. Raportul cassarului și încassarea taxelor.
12. Închiderea ședințelor.

Făgăraș, 23 Maiu 1895.

Nicolae Aron,
președinte.I. Berescu,
secretar.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

MAI NOU.

Nouă procese contra martirilor.

În contra iubiților nostri întemnițați, domnii A. Suciu și Mihail Veliciu, camera advocațială din Arad a adus o hotărîre, în sensul căreia sînt trași în cercetare disciplinară. În contra punerii sub acuză din partea camerei advocațiale, domnii Suciu și Veliciu au făcut la timpul seu recurs, care însă a fost respins sub motivele că: „acusații au săvîrșit un delict injositor și au fost condamnați pentru agitare, pentru o faptă punibilă și mardară, care vatemă vaza și onoarea tot-

deauna scutită a corpului advocațial, și deci a trebuit să se pună sub acuză pe basa punctului b) din §. 66 al articolului de lege XXXIV: 1874.

„Nu se poate considera deloc scusa acusaților, că ținuta lor este de caracter privat și numai din punct de vedere politic poate să fie luată în socotință, și că procedura presidentului nu ar fi compatibilă cu principiile constituției, ale libertății, egalității și frățietății, pentru-că în contra acusaților s'a adus sentență pentru delictul agitării în contra constituției țeri“.

Camera advocațială din Arad va pertracta deci afacerea martirilor încă în luna Octomvrie, când, după-cum scrie „Budapesti Hir-lap“ sosit tocmai acum — iubiții întemnițați vor fi puși pe picior „liber“ (?) pentru durata procesului.

*

Năcazul „patrioților“.

Ziarele ungurești cari ne sosesc azi după amezii, aduc un mic resumat din conferința dui G. Ocășianu ținută la Paris în favorul cauzei noastre naționale. „Patrioții“ sînt năcăjiți rău pe dl Ocășianu, despre care zic că a calumniat pe Unguri. În realitate fi doare însă faptul, că conferința dui Ocășianu a fost ascultată de numeroși Francezi, ear' scoțîndu-o în broșuri, împrăștiate în mii de exemplare, contribuie tot mai mult, ca „liberalismul“ și „cultura“ maghiară să fie văzută în adevărata-i lumină de lumea cultă.

*

Otrăviri în temniță.

Din Belgrad se telegrafează, că în contra directorului de temniță din Pozorovatz, tribunalul a trebuit să pornească cercetare criminală, lăîndu-se vestea, că directorul a pus otrăvă în mîncarea celor condamnați în procesul Cebinatz. În adevăr doi dintre cei osândiți, Ranco Taisici și profesorul Dr. Rujici s'au și bolnăvit grav, încât au trebuit, prin grația regelui să fie scoși din temniță și duși în spital, unde se telegrafează, că Dr. Rujici a și murit ieri noapte. Guvernul așa se vede vrea să scape de adversarii sei politici, otrăvindu-i. Radicală apărare!

SERVICIUL TELEGRAFIC

al „TRIBUNEI“.

Viena, 18 Iunie n. În conferința ținută ieri-seară, stînga germană a adus concluds, spunînd că celelalte partide coaliționate ținînd din răspundere la punctul lor de vedere privitor la gimnasiul sloven, partidul stîngei germane se vede adus în imposibilitate de a rămîne și mai departe în coaliție. Concluds este obligator pentru toți membrii partidului. Preșidența a fost însărcinată de a aduce concluds la îndeplinire în mod convenit.

Clubul polonez s'a exprimat pentru necesitatea menținerii coaliției partidelor moderate.

Viena, 18 Iunie n. Demisiunea cabinetului se așteaptă azi înainte de amezii.

M. Sa Împăratul a primit în decursul zilei de ieri mai multe persoane politice de frunte.

Ca urmaș al principelui Windischgrätz se pomenește contele Badeni sau contele Thun, guvernorul Boemiei; amîndoi însă se împotrivesc cu insistență de a primi un portofoliu.

Viena, 18 Iunie n. Deputatul ceh-ținăr Dr. Kaizl face în Reichsrath propunerea, avînd în vedere situația parlamentară, a interrupe ședințele până-ce erisa va fi aplanată, sau se va ajunge la o învoeală provisorie între partide privitor la ducerea mai departe a treburilor statului.

Propunerea e respinsă cu 144 voturi contra 63.

Viena, 18 Iunie n. M. Sa Împăratul a primit azi nainte de amezii pe ministru-president principele Windischgrätz în audiență extra-ordinară.

Paris, 18 Iunie nou. Presidentul republicii dl Felix Faure a adresat Țarului Nicolae II. o telegramă, în care mulțumește pentru distincția ce i-s'a făcut prin conferirea ordinului Sf. Andrei cu lanț (collier).

Bibliografie.

La Institutul Tipografic în Sibiu se află de vînzare următoarele opuri literare:

Nuvele, de Rusu Șirianu. Prețul unui volum 1 fl.

„Un an de lupă“, de Al. Vlăhuță, distinsul poet.

De același autor:

„Dan“, cel mai frumos roman din literatura noastră românească.

„Parasiții“, nuvele de Delavrancea. Prețul 1 fl. 85 cr.

Da același autor:

„Între vis și vicață“, prețul 1 fl. 65 cr.

A apărut:

„Biblioteca Șaraga“ cu același format și preț ca „Biblioteca Universală“ din Leipzig. Apare tot la 15 zile. Prețul a 25 bani. Primul număr e: „Stăpîn și Slugă“, povestire de Tolstoi.

„Vatra“. Valoroasa revistă pentru familie, ce apare în București sub conducerea dlor Ioan Slavici, George Coșbuc și I. L. Caragioli, a apărut până acum în 11 numeri din anul al doilea, avînd numărul ultim următorul cuprins admirabil:

O familie domnească în exil (urmăre și fine), de Neculai Iorga. — Zestrea, de Guy de Maupassant, tr. de C. Ramură. — Sburătoare, de Ioan Breazu. — Unei visătoare, (poesie) de Ioan Țicudianu. — Paricidul, de Guy de Maupassant, tr. de C. Ramură. — Nora, dramă în trei acte, de Henric Ibsen (urmăre), tr. de M. Marian. — Dela sat (poesie) de Maria Cunțanu. — Majoratul, de Hoffmann (urmăre și fine), tr. de C. Ramură. — Fel și fel, de *.

Ilustrațiile: Căzut! — La rugăciune. — După culise. — Chopin. — O telegramă. — Mănăstirea Voronețu — Tinere Japoneze la recolta ceaiului.

Prețul mărfurilor.

Piața din Sibiu. Dela 18 Iunie nou. Grâu frumos hect. fl. 5.40 până 6.—; grâu mestecat hect. fl. 4.50 până 5.10; sîcără hect. fl. 4.— până 4.50; orz hect. 4.50 până 4.80; ovăs hect. fl. 2.40 până 2.90; cucuruz hect. fl. 5.40 până 5.80; mălaiu hect. fl. 4.50 până 5.—; cartofi hect. fl. 1.40 până 1.60; sîmînță de cîneapă hect. fl. 4.— până 4.50; mazere hect. fl. 7.— până 7.50; linte hect. 8.— până 8.50; fasole hect. fl. 6.50 până 7.—; pîsat de grâu 100 chilo fl. 13.80 până 14.60; faină nr. 1 10 Ochiloz fl. 13.—; faină nr. 2 100 chilă fl. 12.— faină nr. 3 100 chilo fl. 10.—; slănină 100 chilo fl. 52.— până 58.—; unsorae de porc 100 chilo fl. 54.— până 56.—; sîu brut 100 chilo fl. 18.— până 22.—; sîu de lumini 100 chilo fl. 33.— până 34.—; lumini turnate de sîu 100 chilo fl. 38.— până 40.—; sîpun 100 chilo fl. 20.— până 30.—; fîn 100 chilo fl. 3.80 până 4.—; cîneapă 100 chilo fl. 34.— până 35.—; lemne de foc uscate metr. cubic fl. 3.— până 3.25; spirt p. 100 l. % fl. 55.— până 58.—; carne de vită chilo 50 până 60 cr.; carne de vițel chilo 36 până 48 cr.; carne de porc chilo 46 până 50 cr.; carnea de oaie chilo — până — cr.; ouă 10 cu 18 până 20 cr.

Călendarul zilei.

7/19 Iunie 1895.

Iulian: Muc. Teodot.

Gregorian: Iuliana.

Soarele: răsare 3.41 apune 8.16 m.

Buletin meteorologic.

Sibiu, 18 Iunie n. 12 ore dimineața.

Presiunea atmosf. în mm. (Mediul lunar 127.1)	Diferența din prezintă	Temperatura după Celsius	Maximul și minimul de temperatură	Direcția vîntului
724.8	-0.8	-16.4	+25.2—8.7	SO

Din țeară 17 Iunie n. 7 ore dimineața.

Stațiunile	Presiun. atmosf. în mm.	Temperatura Celsius	Vîntul direcția	țaria
Budapesta	764	+15.9	NV	3
Sătmăr	761	-16.1	—	—
Cluj	761	+15.0	—	—
Orșova	—	—	—	—
Arad	761	+14.4	V	3
Panciova	761	+15.0	NO	2

Sosiți în Sibiu.

În 18 Iunie 1895.

Hotel Neurhrer. Baron Apor Gabor, span din Sighisoara. Weinheim. N. Wier, I. Singer, comer cianți din Viena.

Hotel Haberman. I. Bodek, din Lemberg. P. Pasternak, cu familia din București.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 16 Iunie n. 1895.

Sîmînțe		Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilo
		dela	pînă	dela	pînă
Grâu					
Bănățenesc nou		75		76	
Grâu dela Tisa		75		76	
Grâu „Pesta”		75		76	
Grâu de Alba-Reg.		75		76	
„Bacica		75		76	
Grâu ung. de Nord		75		76	
Sîmînțe, vechi ori noue		Soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.	
				dela	pînă
Sécără			70—72	6.35	6.4
Orz		de nutreț	60—62	6.—	6.20
”		de vîns	62—64	6.30	6.60
”		de bere	64—66	—	—
Ovăs			39—41	—	—
Cucuruz (porumb)		bănăț.	75	6.75	6.80
”		de alt soi	75	6.70	6.75
Mein			—	—	—
Hrișcă			—	6.—	6.80
Mărfi pe termen	Grâu	Sept.-Oct.	7.61		7.53
	”	Mart.-Apr.	—		—
	Cucuruz	Main.-Iun.	6.41		6.43
	”	Iulie-Aug.	6.54		6.56
	Ovăs	Mart.-Apr.	—		—
”		Oct.	—		—
Produce diverse		Soiul	Cursul		
			dela	pînă	
Prețurile 100 chilograme.	Sîm. de trif.	Lucernă ungurească	35.—	40.—	
	”	roșie	55.50	60.—	
	Oleu de rap.	rafinat	—	—	
	Uns. de porc	dela Pesta	33.—	54.—	
	”	dela țeară	—	—	
	Slănină	svîră-a	—	—	
	”	afumată	50.—	51.—	
	Sîu	—	—	—	
	Prune	—	—	—	
	Lictar	slavon, nou	13.75	14.25	
	”	bănățenesc	17.—	17.50	
	”	brută	—	—	
	”	galbină străcurată	—	—	
	Ceară	de Rosenau	—	—	
	Spirt	brut	—	—	
”	Drojdije de spirt	—	—		

Cursul pieții din Sibiu.

Din 16 Iunie n. 1895.

Hărte-monetă română	Cump. 9.58	vînd. 9.63
Lire turcești	10.72	10.82
Imperiali	9.70	9.80
Ruble rusești	1.30	1.31½

Bursa din Budapesta.

Din 15 Iunie n. 1895.

Renta de aur ung. 6%	—
„ de aur ung. 4%	123.25
„ ung. val. cor. 4%	99.—
Împrumutul căilor ferate ung.	126.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	124.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune)	103.50
Bonuri rurale ung.	98.25
„ croate slavone	98.75
Obligațiunile desp. regalilor	101.25
Împrumut cu premiu ung.	154.50
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin	148.50
Renta de hărte austriacă	101.25
„ de argint austriacă	101.25
„ de aur austriacă	123.—
Losurile austriace din 1860	—
Acțiunile băncii austro-ungare	1075.—
„ de credit ung.	—
„ de credit ung. austr.	—
Scrieri fondare ale institut. de cred. și economii „Albina“	100.75
Argintul	—
Galbeni împărătești	5.70
Napoleon d'ori	9.62
Mărci 100 imp. germane	59.45
Londra 10 Livers sterlingi	121.50

Bursa de Viena.

Din 15 Iunie n. 1895.

Renta de aur ung. 6%	—
„ „ „ 4%	123.35
Renta ung. v. c. 4%	99.10
Împrumutul căilor ferate ung.	126.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	125.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (2-a emisiune)	103.35
Bonuri rurale ung.	98.40
„ croate-slavone.	—
Împrumut cu premiu ung.	154.00
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedin	148.50
Renta de hărțe austriacă.	101.45
„ argint austriacă.	101.35
„ aur austriacă.	122.75
Losuri austriace din 1860	—
Acțiunile băncii austro-ungare	1075.—
„ de credit ung.	466.—
„ de credit aust.	400.25
Argintul	—
Galbeni împărătești	5.63
Napoleon d'ori.	9.64
Mărci 100 imp. germane	59.43
Londra 10 Livres sterlingi	180.87

Prețul unui exemplar 12 cr. v. a.

[2059] 1—1

Dr. V. Bologna.

Prima bererie magh. pe **actii** în Steinbruch.

Cu distins respect

Depositul principal

al primei bererii magh. pe actii în Steinbruch.

Sibiu, strada Schewis nr. 3.

Prima bererie magh. pe **actii** în Steinbruch.

Viena, I., Seilerstätte 17,
Agram, Ilica 30.

Bicicle Libkowitz, Brennabor si de ale fabricii de arme

En gros. — En détail.

Pe bicicletele cumpărate dela noi se pot
câștiga la noi

206 premii

în valoare de

21.155 coroane

Roate pneumatice à fl. 1.20. — Instrucțiune gratis.

➡ Vînzători și reprezentanți se caută pretutindeni. ➡

Preturi curente gratis si franco.

Strada Măcelarilor Nr. 21.

Biblioteca populară a „TRIBUNEI“

1. **Pădureanca.** Novellă de Ioan Slavici, 12 coale tip., broș., elegant. Un exemplar cu prețul redus dela 40 cr. sau 1 leu la **30 cr. sau 60 bani.**
2. **Fata Stolerului** de Matilda Cugler-Poni. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
3. **Ce n'a fost și nu va fi.** Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
4. **Pipăruș Pătru.** Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
5. **Păcală și tândală.** Anecdota de Silvestru Moldovan. Prețul unui exemplar 3 cr. sau 6 bani.
6. **Jucării și jocuri de copii.** De P. Ispirescu, culegător-tipograf. Un exemplar 25 cr. sau 50 bani.
7. **Teiu legănat.** Poveste de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
8. **Colăcăritul.** Obiceiurile țăranilor români la nuntă, de Benedict Viciu. Un exemplar 16 cr. sau 32 bani.
9. **Filoa a nouă mame.** Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 14 cr. sau 28 bani.
10. **Povestea lui Ignat.** Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 3 cr. sau 6 bani.
11. **Sfântul Nicolae.** De Matilda Cugler-Poni. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
12. **Îndărătnicul.** Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
13. **Băstēm de mamă.** Legendă populară din giurul Năsăudului. De George Coșbuc. Un exemplar 6 cr. sau 12 bani.
14. **Bunica** de Bojena Nēmčová, tradusă din limba boemă de Prof. Dr. Urban Iarník. Un exemplar cu prețul redus dela 1 fl. sau 3 lei la **20 cr. sau 1 leu 20 bani.**
15. **Vlad și Catrina.** Poveste de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
16. **Din bōtrāni.** Ghicitori, întrebări și răspunsuri, frământări de limbă, adunate de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
17. **Pe pământul Turcului** de George Coșbuc. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
18. **Căldărușa cu trei picioare.** Poveste franțuzească de Eleonora Tănăsescu, după A. Genevray. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
19. **Genușotca.** Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
20. **Un pețitor îndărătnic.** Novellă de Björnstjerne Björnson. (1856). Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
21. **Prietenul meu Vântură-Feară.** Din novelele californiene ale lui Bret Harte. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
22. **Scăpărătoarea.** Din povestile lui Andersen. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
23. **Fata Craiului din cetini.** De George Coșbuc. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
24. **Strigoaica.** Din fantasiile lui Nicolae Gogol. Un exemplar 20 cr. sau 40 bani.
25. **Draga mamei.** Baladă de George Coșbuc. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
26. **Taina unei vieți.** De Björnstjerne Björnson. (1869). Un exemplar 6 cr. sau 12 bani.
27. **Vecinii.** Din fantasiile lui Nicolae Gogol. Un exemplar 30 cr. sau 60 bani.
28. **Păcală în satul lui.** Poveste de Ioan Slavici. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
29. **Sgârțitul.** Comedie de Molière. Un exemplar 40 cr. sau 80 bani.
30. **Lumea proștilor.** Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
31. **Nuscul-împărat.** Poveste din popor de „Mărgineanu”¹⁴. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
32. **Dina-împărăteasă și peana ei aleasă.** Poveste din popor de „Mărgineanu”¹⁴. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
33. **Fulger.** Poveste în versuri de George Coșbuc. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
34. **Spice de aur.** Culese de dascăl Ioan P. Lazar. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
35. **Un idil în Roșeni.** Novellă de Bret Harte. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
36. **Baba Iadului.** Poveste în versuri de Ioan Moța. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
37. **Princesa fermecată.** Poveste în versuri de P. Dulfu. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
38. **Dina mărgărelelor.** Poveste în versuri de Ioan Moța. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
39. **Doi copii.** Poveste de Ioan Moța. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
40. **O partidă în patru.** De Antonio Ghislanzoni. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
41. **Posacul bun de inimă.** Comedie în 3 acte de Carlo Goldoni. Tradus de Domnișoarele Al. și Luc. I. Romanescu. Un exemplar 25 cr. sau 50 bani.
42. **Croitorul și cei trei feciori.** Poveste de Ioan Moța. Un exemplar 15 cr. sau 30 bani.
43. **Mica Fadetă.** De George Sand. Un exemplar 40 cr. sau 80 bani.
44. **Euzalin peșărarul.** Poveste de Nicolae Trimbișoiu. Un exemplar 22 cr. sau 44 bani.
45. **Roma învină.** Tragedie în 5 acte de Alexandru Parodi. Tradusă de I. L. Caragiale. Un exemplar 24 cr. sau 48 bani.
46. **Clara Milici.** Novellă de I. Turghenev. Traducere din limba rusă de Enea Hodoș. Un exemplar 40 cr. sau 90 b.
- **Sută de ani.** De Ioan Slavici. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Celor-ce cumpără un număr mai mare de exemplare, cu deosebire librarilor și preste tot
vândătorilor, se dă rabatul cuvenit.

Diplomă de onoare.

Institut Tipografic T. L. Albini, Sibiu.

Diplomă de onoare.

Se recomandă a executa următoarele:

Placate

Carte si epistole

Note

Mare deposit
de cuverte, cerneală, recuise de scris,
ceară de pecetluit etc.

Comande din afară
se efectuesc repede.

Bilete de vizită
după plac și cerere

Mare deposit
de hârtie de scris și concept, precum și hârtie fină
de epistole
cu plicuri în casete.

Biblioteca populară a „Tribunei“

Diferite cărți științifice și literare
Elegant legate sau broșurate.

Dictionary

român-german și german-român.

Preturi foarte moderate.

Strada Măcelarilor 21.

Librărie românească în Sibiiu

Strada Măcelarilor 21.

Luigi Albini

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.